

TO VERDENER. EN SKITSE

1879

(J.P.Jacobsen)

Salzach er ingen munter Flod, og der ligger en lille Landsby paa dens østre Bred, der er meget trist, meget fattig og sælsomt stille.

Som en elendig Flok af vantrevne Tiggere, der er bleven standsede af Vandet og Ingenting har havt at give i Færgeløn, staa Husene nede paa den yderste Bræmme af Bredden, med deres værkbrudne Skuldre trykket mod hinanden, og stage haabløst med deres trøskede Krykkestolper i den graalige Strøm, medens deres sorte, glandsløse Ruder fra Baggrunden af Svalegangene stirre frem under det udstaaende Spaantags Bryn, stirre med et skulende Udtryk af hadefuldt Kummer efter de lykkeligere Huse derovre, der enkeltvis og to og to og hist og her i hyggelige Klynger sprede sig over den grønne Slette langt bort ind mod det gyldentdisede Fjerne. Men om de fattige Huse staa der ingen Glands, kun rugende Mørke og Tavshed tynget af Lyd fra Floden, der trevent, men dog aldrig standsende siver forbi, mumlende hen for sig paa sin Vej saa livstræt, saa underligt aandsfraværende.

Solen var ved at gaa ned; Cikadernes klingre Glassummen begyndte at opfylde Luften paa den anden Side og bares nu og da over af pludselige matte Vindpust, der kom og døde hen i Flodbrynets Væxt af tynde Vidier.

Oppe paa Floden kom der en Baad.

En svag, udtæret Kvindeskikkelse stod i et af de yderste Huse bøjet frem over Svalegangens Brystning og saae efter den. Hun skyggede med den næsten gjennemsigtige Haand for Øjnene; thi deroppe, hvor Baaden var, laa Solens Skjær gyldent og blinkende skarpt over Vandene, og det saae ud, som sejled' den paa et Spejl af Guld.

Gjennem det klare Halvmørke lyste Kvindens voksblege Ansigt frem, som havde det Lys i sig selv; tydeligt og skarpt var det at se som de Skumkamme, der selv i mørke Nætter hvidner Havets Bølger. Ængsteligt spejdede hendes haabløse Øjne, et sælsomt svagsindet Smil laa der om den trætte Mund, men de lodrette Rynker paa hendes runde, fremspringende Pande bredte dog som en Skygge af Fortvivlelsens Bestemthed over det hele Ansigt.

De begyndte at ringe i Landsbyens lille Kirke.

Hun vendte sig bort fra Solskjæret, og rokkede frem og tilbage med Hovedet som for at undgaa Klokkeklangen, idet hun mumlede næsten som Svar paa den vedholdende Ringen: "jeg kan ikke vente, jeg kan ikke vente."

Men Lyden blev ved.

Som i Pine gik hun frem og tilbage paa Svalen; Fortvivlelsens Skygge var bleven endnu dybere, og hun trak Vejret tungt som En, Graaden trykker, og som dog ikke kan græde.

I lange, lange Aar havde hun lidt af en smertefuld Sygdom, der aldrig lod hende Ro, hvad enten hun laa eller gik. Hun havde søgt den ene kloge Kone efter den anden, havde slæbt sig fra én hellig Kilde til en anden, men uden Nytte. Sidst havde hun nu været paa Septembertoget til St.

Bartholemä, og her havde en gammel enøjet Mand givet hende det Raad at binde en Kost af Edelweiss og vissen Rude, af Majsens Brandknuder og Kirkegaardsbregner, en Lok af sit Haar og en Splint af en Ligkiste; den skulde hun saa kaste efter et ungt Fruentimmer, der var sundt og friskt og som kom hen gennem rindende Vand, saa vilde Sygdommen forlade hende og gaa over paa den Anden.

Og nu havde hun Kosten skjult paa sit Bryst, og oppe paa Floden kom der en Baad, den første, siden hun havde faaet Tryllevaanden bunden. Hun var atter traadt hen til Svalens Brystning, Baaden var saa nær, at hun kunde se, der var en fem, sex Passagerer ombord. Fremmede, saae det ud til. I Stavnen stod Baadføreren med en Pligtstage, ved Roret sad en Dame og styrede, og en Mand var hos hende og passede paa, hun styrede efter Baadførerens Vink; de Andre sad midt i Baaden.

Den Syge bøjede sig langt frem; hvert Træk i hendes Ansigt var spændt og spejdende, og Haanden havde hun i Barmen. Hendes Tindinger bankede, Aandedrættet var næsten standset, og med udspilede Næseboer, med rødmende Kinder og vidtopspærrede, stive Øjne ventede hun paa Baadens Komme.

Allerede kunde de Rejsendes Stemmer høres, snart tydeligt, snart kun som en dæmpet Mumlen.

"Lykke," sagde en af dem, "er en absolut hedensk Forestilling. De kan ikke finde Ordet et eneste Sted i det ny Testamente."

"Salighed?" indvendte en anden spørgende.

"Nej hør," blev der nu sagt, "ganske vist er Idealet for en Samtale at komme bort fra det, man taler om, men det synes jeg, vi nu passende kunde gjøre ved at vende tilbage til det, vi begyndte med."

"Naa ja da, Grækerne ...."

"Først Phønicierne?"

"Hvad veed Du om Phønicierne?"

"Ingenting! men hvorfor skal Phønicierne altid forbigaas!"

Baaden var nu lige under Huset, og ligesom den var der, var der En ombord, der tændte sin Cigaret. Lyset faldt i et Par korte Blus paa Damen ved Roret, og i det rødlige Skjær saas et ungdommelig friskt Pigeansigt med et lykkeligt Smil paa de halvtaabnede Læber og et drømmende Udtryk i de klare Øjne, der saae op mod den mørke Himmel.

Skjæret sluktes, der hørtes et lille Pladsk, som om der blev kastet Noget ned i Vandet, og Baaden drev forbi.

Det var omtrent et Aar efter. Solen gik ned mellem Banker af svære,, tungtglidende Skyer, der kastede et blodrødt Skin over Flodens blakkede Vande; en frisk Vind strøg ned over Sletten, der var ingen Cikader, kun Flodens Boblen og Suset fra de mimrende Sivbræmmer. I det Fjerne saas en Baad komme ned med Strømmen.

Kvinden fra Svalegangen var nede ved Bredden. - Dengang hun havde kastet sin Hexekost efter den unge Pige, var hun falden besvimet om paa Svalen, og den stærke Sindsbevægelse, maaske ogsaa en ny Fattiglæge, der var kommen der paa Egnen, havde bevirket en Forandring i hendes Sygdom, og efter en haard Mellemtid var hun begyndt at komme sig og var et Par Maaneder efter fuldstændig rask. I Begyndelsen var hun som beruset af denne Følelse af Sundhed, men det varede ikke længe, saa blev hun nedslaaet og bekymret, urolig, fortvivlet, thi overalt blev hun forfulgt af Billedet af den unge Pige i Baaden. Først kom det til hende, som hun havde set det, ungt og blomstrende, det knælede ned ved hendes Fødder og saae bedende op paa hende; saa senere blev det usynligt, men hun vidste dog, hvor det var og at det var der, thi hun hørte det ligge og jamre sig ganske stille, om Dagen i hendes Seng, om Natten i en Krog af hendes Værelse. Nu sidst var det blevet tavst og synligt igjen, det sad foran hende blegt og udtæret og stirrede paa hende med unaturligt store, underlige Øjne. -

Iaften var hun nede ved Flodbredden; hun havde en Spaan i Haanden og gik og drog Kors paa Kors i det bløde Dynd; engang imellem rejste hun sig i Vejret og lyttede, og saa tegnede hun videre. Da begyndte det at ringe.

Hun gjorde Korset omhyggelig færdigt, lagde Spaanen fra sig, knælede ned og bad. Saa gik hun ud i Floden til midt paa Livet, foldede sine Hænder, og puttede sig ned i det graasorte Vand. Og det tog hende, trak hende ned i Dybet, og sivede som altid tungt og trist afsted, forbi Landsbyen, forbi Markerne - bort.

Baaden var nu kommen ganske nær; den havde de unge Folk ombord, der hin Gang hjalp hinanden at styre og som nu var paa deres Bryllupsrejse. Han sad ved Roret, hun stod oprejst midt i Baaden, draperet med et stort graat Shawl og med en rød lille Hætte over Hovedet, ... stod og støttede sig mod den korte, sejlløse Mast og nynnede.

Saa drev de lige under Huset. Hun nikkede fornøjet til Styrmanden, saae op mod Himlen og gav sig til at synge, sang, lænet mod Masten og med Blikket vendt mod de drivende Skyer:

I Grave brede,
Er tryk min Rede,
Er fast du bygget, min Lykkes Borg,
Og værne de Volde for Harm og Sorg?
Hvad ser jeg da ude fra Højenloftsbro
Skumre, hvor solrøde Skyer de bo?
Jeg kjender de Skygger ...
Derude der bygger,
Derude der vanker
Landflygtige Tanker
Fra min Vemodstid.

I Skygger, kom, kom ind og gjæst
Min Borg og sid mit Hjerte næst
Og drik af gyldenblank Pokal
I Lykkens rige Straalesal
En Skaal for Lykken, før den kom,
En Skaal for Haabets Fattigdom,
En Drømmeskaal!

...

Ordforklaringer:

Færgeløn – penge til at komme over med en færge

Trøskede - rådnende

Cikader – insekter, der (lige som græshopper) 'synger' med en meget høj og klar lyd

Vidier – lange siv

Vissen rude – plante/buske, der bl.a. dyrkedes som lægeplante

Pligtstage – stage med mærker på som viser dybden

Phønicierne – gammelt folk fra den østlige del af Middelhavet

Svalen – svalegangen

Shawl – sjal